

راهنمای استفاده از سبک‌های فارسی برای BibTeX

در زی‌پرشین

(Persian-bib User Guide)

محمود امین‌طوسی
دانشگاه حکیم سبزواری، گروه پارسی‌لاتک

۱۹ اردیبهشت ۱۳۹۴

فهرست مطالب

۱	مقدمه	۱
۲	سبک‌های فعلی قابل استفاده در زی‌پرشین	۲
۲	نحوه استفاده از سبک‌های فارسی	۳
۳	یک فایل bib شامل چیست؟	۴
۳	استفاده از natbib	۵
۳	۱.۵ مثالها	۵
۴	مرتب‌سازی مراجع بر اساس نام نویسنده	۶
۴	چند نکته در مورد استفاده از سبک‌های فارسی	۷
۵	مراجع فارسی در اسناد لاتین	۸
۶	پرسش و پاسخ	۹

۱ مقدمه

یکی از روش‌های قدرتمند و انعطاف‌پذیر برای نوشتن مراجع مقالات و مدیریت مراجع در لاتک، استفاده از بسته‌ی BibTeX است. اگر این بسته را به کار نبریم (و از ویژگی‌های پیش‌فرض لاتک برای مدیریت مراجع استفاده کنیم)، باید مراجع هر مقاله را در پایان همان مقاله بنویسیم و در متن نوشته به آن‌ها ارجاع دهیم. ولی روش کار با بسته‌ی BibTeX به این صورت است که مجموعه‌ی همه‌ی مراجعی را که در نوشتن مقاله‌هایمان به کارمان می‌آید، در پرونده‌ی جداگانه‌ای نوشته و از آن در مقالات مختلف‌مان استفاده می‌کنیم. این روش ممکن است در آغاز کمی کار بیشتری بخواهد، ولی در پایان به سرعت کار می‌افزاید. گذشته از این، اگر کنفرانس‌ها یا مجله‌های گوناگون برای نوشتن مراجع، قالب‌ها یا قراردادهای متفاوتی داشته باشند (مثلاً در ترتیب مراجع، ترتیب نام نویسنده‌های هر مرجع، بزرگی و کوچکی حروف و نحوه‌ی چینش اجزاء مرجع) و شما می‌خواهید مقالاتی در یک موضوع را آماده نمایید، لازم نیست قالب مراجع را در هر سند خود به صورت جداگانه تغییر دهید. در این حالت به کمک سبک‌های BibTeX خواهید توانست تنها با تغییر یک پارامتر در پرونده‌ی ورودی خود، مراجع را مطابق قالب موردنظر تنظیم کنید. بیشتر مجلات و کنفرانس‌های معتبر یک پرونده‌ی سبک (BibTeX Style) با پسوند bst در وب‌گاه خود می‌گذارند که برای همین منظور طراحی شده است.

به جز نوشتن مقالات این سبک‌ها کمک بسیار خوبی برای تهیه‌ی مستندات علمی همچون پایان‌نامه‌هاست که فرد می‌تواند هر قسمت از کارش را که نوشت مراجع مربوطه را به بانک مراجع خود اضافه نماید. با داشتن چنین بانکی از مراجع، وی خواهد توانست به راحتی یک یا چند ارجاع به مراجع و یا یک یا چند بخش را حذف یا اضافه نماید؛ مراجع به صورت خودکار مرتب

شده و فقط مراجع ارجاع داده شده در قسمت کتاب‌نامه خواهند آمد. قالب مراجع به صورت یک‌دست مطابق سبک داده شده بوده و نیازی نیست که کاربر درگیر قالب‌دهی به مراجع باشد. در این جا مجموعه‌ای از سبک‌های BibTeX که برای بسته‌ی زی‌پرشین تنظیم شده‌اند معرفی شده و روش کار با آن‌ها گفته می‌شود.

۲ سبک‌های فعلی قابل استفاده در زی‌پرشین

در حال حاضر فایل‌های سبک زیر برای استفاده در زی‌پرشین آماده شده‌اند^۱:

unsrt-fa.bst این سبک متناظر با unsrt.bst می‌باشد. مراجع به ترتیب ارجاع در متن ظاهر می‌شوند.

plain-fa.bst این سبک متناظر با plain.bst می‌باشد. مراجع بر اساس نام‌خانوادگی نویسندگان، به ترتیب صعودی مرتب می‌شوند. همچنین ابتدا مراجع فارسی و سپس مراجع انگلیسی خواهند آمد.

acm-fa.bst این سبک متناظر با acm.bst می‌باشد. شبیه plain-fa.bst است. قالب مراجع کمی متفاوت است. اسامی نویسندگان انگلیسی با حروف بزرگ انگلیسی نمایش داده می‌شوند. (مراجع مرتب می‌شوند)

ieeetr-fa.bst این سبک متناظر با ieeetr.bst می‌باشد. (مراجع مرتب نمی‌شوند)

plainnat-fa.bst این سبک متناظر با plainnat.bst می‌باشد. نیاز به بسته natbib دارد. (مراجع مرتب می‌شوند)

chicago-fa.bst این سبک متناظر با chicago.bst می‌باشد. نیاز به بسته natbib دارد. (مراجع مرتب می‌شوند)

asa-fa.bst این سبک متناظر با asa.bst می‌باشد. نیاز به بسته natbib دارد. (مراجع مرتب می‌شوند)

plain-fa-inLTR این سبک همان سبک plain-fa می‌باشد ولی برای اسناد چپ به راست می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد. منظور حالتی است که به عنوان مثال کل سند لاتین است و مایلیم یک یا چند مرجع فارسی هم داشته باشیم.

plain-fa-inLTR-beamer این سبک مشابه سبک plain-fa-inLTR است با این تفاوت که شامل اصلاحاتی جزئی برای استفاده در اسناد چپ به راست طبقه نوشتاری beamer می‌باشد.

۳ نحوه استفاده از سبک‌های فارسی

مراحل اصلی برای استفاده از این سبک‌ها در ذیل آمده است:

۱. در ابتدا باید یک بانک از مراجع خود همانند فایل MyReferences.bib تهیه نمایید. اغلب انواع مراجع معمول مورد استفاده در آن آمده است. این فایل را در هر زمان می‌توانید ویرایش نموده، مراجعی را حذف یا اضافه نمایید.
۲. برای هر مدخل فارسی بایستی فیلدی با نام language و با مقدار persian داشته باشید.
۳. اگر مرجع شما دارای مترجم است، فیلدی به نام translator حاوی نام(های) مترجم ایجاد کنید.
۴. در محلی از سورس زی‌پرشین خود که می‌خواهید لیست مراجع قرار بگیرد (معمولاً آخر سند) دستورات زیر را قرار دهید:

```
\bibliographystyle{style-file-name}% such as plain-fa
\bibliography{bib-file-name} %such as MyReferences
```

۵. فرض کنید نام فایل شما 'myfile.tex' باشد. دنباله پردازشهای زیر را برای حصول به نتیجه نهایی انجام دهید:

```
xelatex myfile
bibtex myfile
xelatex myfile
xelatex myfile
```

نکته: در روش فوق مراجع فارسی در استیل‌هایی که مراجع را به صورت مرتب شده چاپ می‌کنند، ترتیب کاملاً درستی نخواهند داشت. برای توضیحات بیشتر بخش ۶ را ببینید.

^۱ برای دیدن و مقایسه‌ی خروجی سبک‌های مورد استفاده در اسناد فارسی، کافیت برنامه‌ی پرل gen_pdf را - که همراه با بسته‌ی Persian-bib است - اجرا کنید تا به صورت خودکار نمونه خروجی‌هایی با تمام این سبک‌ها تولید نماید و یا به ویکی پارسی‌لاتک (<http://wiki.parsilatex.com>) مراجعه فرمایید.

۴ یک فایل bib شامل چیست؟

یک فایل bib در واقع یک پایگاه داده از مراجع^۲ شماسست که هر مرجع در آن به عنوان یک رکورد از این پایگاه داده با قالبی خاص ذخیره می‌شود. به هر رکورد یک مدخل^۳ گفته می‌شود. یک نمونه مدخل برای معرفی کتاب Digital Image Processing در ادامه آمده است:

```
@BOOK{Gonzalez02book,  
  AUTHOR =      {Rafael Gonzalez and Richard Woods},  
  TITLE =       {Digital Image Processing},  
  PUBLISHER =   {Prentice-Hall, Inc.},  
  YEAR =        {2006},  
  EDITION =     {3rd},  
  ADDRESS =     {Upper Saddle River, NJ, USA}  
}
```

در مثال فوق، @BOOK مشخصه‌ی شروع یک مدخل مربوط به یک کتاب و Gonzalez02book برچسبی است که به این مرجع منتسب شده است. این برچسب بایستی یکتا باشد. برای آنکه فرد به راحتی بتواند برچسب مراجع خود را به خاطر بسپارد و حتی الامکان برچسب‌ها متفاوت با هم باشند معمولاً از قوانین خاصی به این منظور استفاده می‌شود. یک قانون می‌تواند فامیل نویسنده‌ی اول+دورقم سال نشر+اولین کلمه‌ی عنوان اثر باشد. به AUTHOR و ... و ADDRESS فیلدهای این مدخل گفته می‌شود؛ که هر یک با مقادیر مربوط به مرجع مقدار گرفته‌اند. ترتیب فیلدها مهم نیست. انواع متنوعی از مدخل‌ها برای اقسام مختلف مراجع همچون کتاب، مقاله‌ی کنفرانس و مقاله‌ی ژورنال وجود دارد که برخی فیلدهای آنها با هم متفاوت است. نام فیلدها بیانگر نوع اطلاعات آن می‌باشد. مثالهای ذکر شده در فایل MyReferences.bib کمک خوبی به شما خواهد بود. این فایل یک فایل متنی بوده و با ویرایشگرهای معمول همچون Notepad++ قابل ویرایش می‌باشد. برنامه‌هایی همچون TeXMaker امکاناتی برای نوشتن این مدخل‌ها دارند و به صورت خودکار فیلدهای مربوطه را در فایل bib شما قرار می‌دهند. با استفاده از سبک‌های فارسی آماده شده، محتویات هر فیلد می‌تواند به فارسی نوشته شود، ترتیب مراجع و نحوه‌ی چینش فیلدهای هر مرجع را سبک مورد استفاده مشخص خواهد کرد.

۵ استفاده از natbib

برخی مایلند که مراجع خود را با قالب نویسنده-سال داشته باشند. برای لاتین استیلهایی نظیر plainnat وجود دارند که خروجی آنها به اینگونه است؛ ولی برای فارسی چنین استیلهایی نداریم. بعلاوه معمولاً در مستندات فارسی خواسته می‌شود که نام‌های لاتین مؤلفین در متن به صورت فارسی نوشته شود ولی در لیست مراجع به صورت انگلیسی ظاهر شوند. با استفاده از استیل‌های جدید plainnat-fa.bst, chicago-fa.bst و asa-fa.bst می‌توانید در زمانیکه متن شما فارسی و مراجعتان لاتین است از قالب مراجع به صورت «نویسنده-سال» استفاده کنید. به این منظور باید در هر مدخل مراجع خود یک فیلد جدید به نام AUTHORFA تعریف نموده و معادل فارسی نام مؤلفین را در آن قید کنید. دنباله عملیات لازم برای تولید خروجی در بخش ۶ آمده است. تا آنجا که بررسی شده است، سه استیل آماده شده با فرامین معمول بسته natbib که در راهنمای آن آمده است (مانند cite, citet, citep) به خوبی کار می‌کند. در ادامه مثالهای متنوعی از انواع مختلف مراجع و برخی دستورات ارجاع‌دهی در natbib آمده است. دقت داشته باشید که برای استفاده از فایل‌های استیل فارسی فوق‌الذکر باید بسته natbib نصب شده باشد و آنرا فراخوانی نموده باشید. در این بسته به صورت پیش‌فرض در ارجاع به مراجع، از پرانتز استفاده می‌شود، لیکن از آنجا که در این سند این بسته با گزینه‌ی square فراخوانی شده است، مراجع با کروشه مشخص شده‌اند.

۱.۵ مثالها

بورمن [۲۰۰۴]^۴ در پایان‌نامه دکترای خود به موضوع وضوح برتر پرداخته است. امین‌طوسی و دیگران [۲۰۰۹a]^۵ یک روش افزایش وضوح تصویر ارائه دادند. این روش توسط امین‌طوسی و فتحی [۲۰۰۹] برای ویدئو بکار گرفته شد. همانگونه که می‌بینید در این مرجع که دو مؤلف داریم فامیل هر دو آمده است. ضمناً هر دو مرجع لاتین هستند که در فیلد authorfa معادل فارسی آنها ذکر شده بوده است.

^۲ Bibliography Database

^۳ Entry

^۴ Borman

^۵ Amintoosi, Fathy, and Mozayani

خوب حالا ببینیم با مرجع [امین‌طوسی و دیگران، ۲۰۰۹b] چکار می‌کند. از آنجا که مؤلفین این مقاله و مقاله اول و سال نشر هر دو یکی است در کنار سال، a,b,c,... قرار می‌گیرد. این یکی را تبدیل به الف و ب نمی‌کنیم چرا که در لیست مراجع به همین صورت ظاهر می‌شوند.

و حالا چند مرجع از انواع مختلف را با هم ببینیم: امیدعلی [۱۳۸۵] یک نمونه پروژه دکترا و مرجع [واحدی، ۱۳۸۷] یک نمونه مقاله مجله فارسی است که با citep به آن ارجاع داده شده و لذا کلاً داخل گروه قرار گرفته است.

مرجع [استالینگ، ۱۳۸۰] یک نمونه کتاب فارسی با ذکر مترجمان و ویراستاران فارسی است. مرجع [خلیقی، ۲۰۰۷] یک نمونه پروژه کارشناسی ارشد انگلیسی و خلیقی [۱۳۸۷] هم یک نمونه متفرقه می‌باشند. گزلس و وودس [۲۰۰۶] یک کتاب لاتین است.

مرجع پورموسی [۱۳۸۸، فصل ۲] یک نمونه پروژه کارشناسی ارشد فارسی است که به فصل دوم آن ارجاع داده شده و مرجع [قضیه‌ی ۲، امین‌طوسی و دیگران، ۱۳۸۷] یک نمونه مقاله کنفرانس فارسی با ارجاع به یک قضیه به آن است که قضیه‌ی مربوطه قبل از نام مرجع آمده است (برخلاف مثال پیشین).

اگر به مرجع قبل با استفاده از citealp* ارجاع دهیم به صورت امین‌طوسی، مزینی، و فتحی، ۱۳۸۷ نشان داده می‌شود که همانگونه که مشاهده می‌کنید نام تمام مؤلفین نشان داده شده است؛ برخلاف مورد قبلی که مؤلفین دوم به بعد با «و دیگران» جایگزین می‌شد. البته در حال حاضر این مورد فقط برای مراجع فارسی بدرستی عمل می‌نماید.

اگر اسامی مؤلفان چند مرجع یکسان باشد (فارسی یا معادل فارسی آنها) و به آنها پشت سرهم ارجاع دهیم، اسامی فقط یک بار ظاهر خواهند شد. مثلاً امین‌طوسی و دیگران [۲۰۰۹a، ۱۳۸۷] دو مقاله از نویسندگان یکسان ولی اولی به لاتین و دومی به فارسی است که سال نشر آنها مؤید این مطلب است. البته یک نقطه ضعف کوچک هم دارد و آن این است که برای تست یکسان بودن مراجع همین برجسب مورد عمل قرار می‌گیرد. به عنوان مثال از آنجا که برای هر دو مقاله «امین‌طوسی و دیگران» آمده است، بدون توجه به اینکه سایر همکاران ممکن است متفاوت باشند در یک دسته قرار می‌گیرند.

۶ مرتب‌سازی مراجع بر اساس نام نویسنده

اگر در نام خانوادگی نویسنده یکی از حروف 'گچپژ' و یا کاف فارسی باشد مرتب‌سازی با مشکل مواجه خواهد شد. برای مشخص کردن ترتیب درست حروف، فایلی با نام 'cp1256fa.csf' آماده شده است که باید آنرا به همراه bibtex8 بکار ببرید. همچنین از آنجا که در بسیاری از قوانین مربوط به درج مراجع در ایران خواسته می‌شود که ابتدا مراجع فارسی و سپس مراجع لاتین قید شوند، در فایل مذکور حروف فارسی قبل از حروف لاتین آمده‌اند. فرض کنید نام فایل شما 'myfile.tex' و نام فایل حاوی مراجع شما 'SomeReferences.bib' باشد. این فایل و فایل 'cp1256fa.csf' باید در همان شاخه فایل اصلی شما یا در مسیر سیستم باشند. دنباله کارهای زیر را برای حصول به نتیجه باید انجام دهید:

```
xelatex myfile
bibtex8 -W -c cp1256fa myfile
xelatex myfile
xelatex myfile
```

می‌توانید به جای bibtex8 از bibtex و بدون هیچ گزینه‌ی اضافه‌ای استفاده کنید ولی در این حالت مراجع فارسی شما مرتب نخواهند بود، مگر آنکه به نحو مناسبی از noosort استفاده کنید.

۷ چند نکته در مورد استفاده از سبک‌های فارسی

- همانگونه که مشاهده کردید با استفاده از فیلد AUTHORFA می‌توان معادل فارسی نام نویسندگان مقالات لاتین را در متن داشت. معمولاً در اسناد فارسی خواسته می‌شود که پس از ذکر معادل فارسی نام نویسنده، نام لاتین نویسنده (ها) به عنوان پاورقی درج شود. به این منظور کفایت پس از ارجاع به مرجع، در دستور زیر نویس از فرم ارجاع نویسنده-سال استفاده کنید، مثلاً به صورت زیر:

```
\citep{referenceTag}\LTRfootnote{\citeauthor*{referenceTag}}
```

نام مؤلفین اولین دو نمونه ارجاع بخش مثالها (بخش ۱.۵) به همین صورت در پاورقی ظاهر شده است.

- همانگونه که مشاهده می‌کنید با بسته hyperref مشکلی وجود ندارد، البته به شرط داشتن بسته bidi نسخه ۱,۰,۴ (revision ۱۹۰ به بعد). فقط یک استثناء وجود دارد و آن هم رنگ مرجع در هنگامی است که قسمتی از اسامی مؤلفین یک مرجع در انتهای یک خط و قسمتی دیگر در ابتدای خط بعد قرار گیرد. در این حالت کل دو خط رنگی می‌شوند. راه حلی نسبی برای آن با گزینه nonamebreak از بسته natbib و گزینه کشیده (Kashida) از بسته زی‌پرشین وجود دارد.
 - متاسفانه bibtex قادر به جداسازی حرف اول نامهای فارسی نیست، لذا در استیل‌هایی که حرف اول نامهای لاتین ظاهر می‌شوند، نامهای فارسی به صورت کامل نشان داده می‌شوند. اگر نیاز به این حالت دارید، باید خودتان به صورت دستی نامها را در مراجع فارسی اصلاح نمایید.
 - رمزیه فایل bib. شما باید یونیکد یا UTF-8 باشد، در غیراینصورت (مثلاً اگر UTF-8 without BOM باشد) در لینوکس با مشکل مواجه خواهید شد. به جای ایجاد فایل bib جدید برای خود، فایل MyReferences.bib که با رمزیه UTF-8 ذخیره شده است را تغییر داده در صورت نیاز با نامی دیگر ذخیره نمایید.
 - برای فونت فارسی از فونت‌های سری XB یا قلم مناسب دیگری که حروف لاتین را هم داشته باشد استفاده نمایید.
 - برچسب هر مرجع می‌تواند به فارسی نوشته شود، اما در آن نباید فاصله بکار برده شده باشد. به عنوان مثال به جای 'امین طوسی' بایستی از نیم فاصله استفاده نمود و آنرا به صورت 'امین طوسی' نوشت. دقت داشته باشید که در این حالت با بسته hyperref مشکل خواهید داشت.
 - مراجع فارسی نیازی به فیلد authorfa ندارند.
 - دقت داشته باشید که اگر اول فامیل و سپس اسم را می‌نویسید، اسم و فامیل را با کامای انگلیسی از هم جدا کنید. اگر حروف اول اسم را می‌نویسید، پس از آن نقطه و بعد حتماً یک فاصله و سپس فامیل را بنویسید.
 - در مرجع [Kanade and Baker \[۲۰۰۲\]](#)، فیلد authorfa را نداریم، اسامی به صورت لاتین و برعکس نوشته شده‌اند و سال هم به فارسی نوشته شده است. اگر آنرا به صورت لاتین می‌خواهید، در نسخه‌های جدید زی‌پرشین و bidi می‌توانید به راحتی از دستور Latincite استفاده کنید. حالا مرجع [Baker and Kanade \[2002\]](#) درست نمایش داده می‌شود. از دستور فوق‌الذکر برای درج شماره مراجع به صورت لاتین در متن نیز می‌توان استفاده نمود. اگر مایل باشید از دیگر دستورات ارجاع مانند citealp استفاده کنید باید آنرا به صورت زیربکار ببرید:
- ```
\LRE{\lr{\citealp{referenceTag}}}
```
- در طبقه نوشتاری bidituft-book از سبک‌های plainnat-fa، chicao-fa و asa-fa و دستورات \LTRcite{} و \RTLcite{} استفاده فرمایید.
  - برای گزارش مشکل به سایت پرسش و پاسخ پارسی‌لاتک (<http://qa.parsilatex.com>) مراجعه فرمایید.

## ۸ مراجع فارسی در اسناد لاتین

برای داشتن مراجع فارسی در اسناد لاتین می‌توانید از سبک‌های plain-fa-inLTR و plain-fa-inLTR-beamer استفاده فرمایید. از آنجا که به احتمال زیاد کاربران این بخش با زبان انگلیسی راحت‌تر هستند، نحوه استفاده از آن به انگلیسی بیان می‌شود. Suppose that you want to have Persian or Arabic references in your Left-to-Right document. In this case plain-fa-inLTR.bst in Persian-bib package is the right solution. You should insert the following codes in the preamble of your document and use a the aforementioned style in your documnet:

```
\usepackage{fontspec}
\newfontfamily\Persianfont[Script=Arabic,Scale=1]{A font with Persian
 glifs such az XB Zar}
\makeatletter
\TeXeTstate=1
\def\Persiantext#1{\begingroup\beginR\Persianfont#1\endR\endgroup}
\makeatother
```

Note that the encoding of your .bib file should be UTF-8. As you know, your bibliography section should be as follow:

```
\bibliographystyle{plain-fa-inLTR}
\bibliography{SomeReferences}
```

If you have Persian references in your beamer presentation, please use 'plain-fa-inLTR-beamer' and insert the following code in the preamble of your document:

```
\usepackage{fontspec}
\newfontfamily\Persianfont[Script=Arabic,Scale=1]{A font with Persian
 glifs such az XB Zar}
\makeatletter
\TeXeTstate=1
\def\Persiantext#1{\begingroup\beginR\Persianfont#1\hfill\endR\endgroup
 }
\def\newRAblock#1{#1\hfill}
\makeatother
```

۹ پرسش و پاسخ

پرسش ۱. آیا برای داشتن مراجع، استفاده از استیلهای فارسی الزامی است؟

پاسخ: هم بله و هم خیر. استیلهای فارسی کارهای مختلفی انجام می‌دهند؛ به جز استفاده از معادل فارسی برخی اصطلاحات، دستورات موردنیاز را در جای مناسب خود درج می‌کنند. در bidi دستورات خاصی برای مراجع در محیطهای راست به چپ و چپ به راست وجود دارند که برای آشنایی با آنها باید به راهنمای این سبک مراجعه شود. از جمله این موارد، محیط LTRbibitems است که برای درج مراجع لاتین در یک محیط راست به چپ استفاده می‌شود و در استیلهای فارسی از آن استفاده شده است. اگر از استیلهای فارسی استفاده نکنید، وظیفه درج این دستورات به عهده خود شما خواهد بود.

پرسش ۲. آیا می‌توان شماره صفحات ارجاعی به هر مرجع را در انتهای هر مرجع داشت؟ این حالت مخصوصاً هنگام داوری یک مقاله یا پروژه خیلی مفید است.

پاسخ: بله، با دو روش:

۱. اگر از بسته hyperref استفاده می‌کنید کافیست آنرا با گزینه pagebackref=true فراخوانی نمایید.

۲. با استفاده از بسته backref نیز می‌توان این کار را انجام داد.

پرسش ۳. گاهی اوقات اخطار `Underfull \hbox` را دریافت می‌کنیم. مشکل از چیست؟

پاسخ: در برخی حالات به دلیل عدم توانایی تک در تنظیم بهینه‌ی محل شکستن خطوط این اخطار داده می‌شود که مهم نیست.

پرسش ۴. چرا به جای خط فاصله در بین شماره صفحات مراجع فارسی یک مربع چاپ می‌شود؟

پاسخ: شما از فونت مناسبی برای فارسی استفاده نکرده‌اید. از فونت‌های مانند فونت‌های سری XB استفاده نمایید.

پرسش ۵. چرا در سبک `ieeetr-fa` شماره‌ی مجله (`number`) در مراجع از نوع `article` نمایش داده نمی‌شود؟

پاسخ: در سبک اصلی `ieeetr` اگر ماه نشر مجله مشخص باشد، شماره‌ی آن نمایش داده نخواهد شد. همچنین دقت داشته باشید که این سبک کاملاً مطابق با سبک جدید `IEEEtran` نیست.

پرسش ۶. حروف فارسی در لیست مراجع من به هم ریخته و ناخوانا است. مشکل از چیست؟

پاسخ: همان‌گونه که قبلاً اشاره شد فایل `bib` بایستی با رمزینهی UTF-8 ذخیره شده باشد. به جای ایجاد فایل `bib` جدید برای خود، فایل `MyReferences.bib` را که با رمزینهی UTF-8 ذخیره شده است را تغییر داده در صورت نیاز با نامی دیگر ذخیره نمایید.

پرسش ۷. عبارت `OPT` که در `TeXMaker` در ابتدای نام برخی از فیلدها گذاشته می‌شود چیست؟

پاسخ: این عبارت به منزله‌ی اختیاری بودن آن فیلد است. اگر از آن فیلد استفاده می‌کنید باید `OPT` را حذف کنید.

پرسش ۸. چرا در هنگام استفاده از دستورات `\Persian` و `\Latin` با خطا مواجه می‌شوم؟

پاسخ: این دستورات منسوخ شده و در نسخه‌ی فعلی زی‌پرشین پشتیبانی نمی‌شوند. محیط پیش فرض مراجع، فارسی است و برای درج مراجع لاتین باید آنرا داخل محیط `LTRbibitems` قرار دهید.

پرسش ۹. اگر خواسته باشیم شماره مراجع لاتین در بخش مراجع، فارسی باشد چکار کنیم؟

پاسخ: برای این منظور کافست دستور `\resetlatinfont` را به پس از `\bibitem` منتقل کنید. استیلهای فارسی فعلی به نحوی آماده شده‌اند که شماره مراجع لاتین به انگلیسی و شماره مراجع فارسی به فارسی ظاهر می‌شود و اگر خواسته باشید این کار را انجام دهید باید تغییر فوق‌الذکر را به صورت دستی در فایل `bbl` خود اعمال نمایید (که البته با اجرای `bibtex` بعدی از بین خواهند رفت).

پرسش ۱۰. اگر خواسته باشیم شماره مراجع لاتین در داخل متن، انگلیسی باشد چکار کنیم؟

پاسخ: به جای دستور `\cite` از دستور `\Latincite` استفاده کنید.

پرسش ۱۱. اگر هنگامی که به چندین مرجع پشت سر هم ارجاع می‌دهیم خواسته باشیم به صورت خودکار شماره مراجع اولی و آخری با یک خط تیره از هم جدا شوند چه کنیم؟ (به عبارت دیگر مایلیم [۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶] به صورت [۶-۲] نمایش داده شود).

پاسخ: اگر از بسته‌ی `natbib` استفاده می‌کنید، آنرا به همراه گزینه‌ی `sort&compress` بکار ببرید. در غیر این صورت از بسته‌ی `cite` استفاده کنید.

پرسش ۱۲. آیا ابزاری برای مدیریت مراجع وجود دارد که از قالب نوشتن مراجع در `BibTeX` پشتیبانی کند؟

پاسخ: بله، بسیاری از نرم‌افزارهای مدیریت مراجع قادر به `import` و `export` کردن مراجع به فرم مورد نیاز `BibTeX` هستند. یک نمونه نرم‌افزار مجانی مدیریت مراجع `Mendeley`^۶ است که امکانات بسیار خوبی برای مدیریت مراجع دارد.

پرسش ۱۳. وقتی از یکی از چهار استیل `acm-fa`، `plain-fa`، `usrtr-fa` و یا `ieeetr-fa` را با همین سند بکار می‌برم خطا دریافت می‌کنم. علت چیست؟

پاسخ: استیل استفاده شده در این فایل راهنما، `asa-fa` است که نیاز به بسته‌ی `natbib` دارد، درحالی‌که برای استفاده از چهار استیل مذکور نباید این بسته را فراخوانی نمود.

پرسش ۱۴. چگونه می‌توانم هنگامی که از بسته‌ی `natbib` استفاده می‌کنم مراجع را نیز شماره‌گذاری نمایم؟

پاسخ: بسته‌ی `natbib` را با گزینه‌ی `numbers` فراخوانی نمایید.

پرسش ۱۵. اگر سند من فارسی و مراجع من انگلیسی باشد و قصد از استیلهای انگلیسی استفاده داشته باشم چگونه عمل کنم؟

پاسخ:

```
\setLTRbibitems
\makeatletter
\bidiatBeginEnvironment{thebibliography}{\latinfont}
\makeatother
\bibliographystyle{STYLE_FILE_NAME} % such as plain
\bibliography{BIB_FILE_NAME} %such as MyReferences
```

پرسش ۱۶. آخرین نسخه‌های استیلهای فارسی را از کجا تهیه کنیم؟

پاسخ: آخرین نسخه‌ی پایدار استیلهای فارسی با دانلود بسته‌ی `Persian-bib` از آدرس:

<http://mirror.ctan.org/biblio/bibtex/contrib/persian-bib.zip>

قابل استفاده است. آخرین نسخه‌ی در دست توسعه‌ی این استیلهای نیز از سایت زیر قابل برداشت است:

<https://bitbucket.org/mamintoosi/persian-bib/>

^۶<http://www.Mendeley.com>

قدردانی

در اینجا لازم است از آقای وفا خلیقی به خاطر زحمات بسیار ایشان در تولید بسته XqPersian، نگهداری از بسته bidi و پاسخگویی به سؤالات بسیار کاربران و آقایان دکتر مهدی امیدعلی و مصطفی واحدی که با تلاشهای خود روحی تازه در کالبد لاتک فارسی دمیدند تشکر نمایم. همچنین از سایر دوستانمان مخصوصاً آقایان وحید دامن افشان، فرشاد ترابی، هادی صفی اقدم، سیداحمد موسوی، ابوالفضل دیانت، امیرمسعود پورموسی و سیدرضی علوی زاده، که زحمات زیادی در سایت پارسی لاتک و در جهت توسعه ی زی پرشین کشیدند قدردانی می نمایم. از جناب عینیان نیز برای نکته مربوط به زیرنویس نام لاتین نویسندگان سپاسگزاری می کنم.

مراجع

- استالینگ، ویلیام (۱۳۸۰)، *اصول طراحی و ویژگیهای داخلی سیستم های عامل*. ترجمه ی صدیقی مشکنانی، محسن و پدرام، حسین، (ویراستار) برنجکوب، محمود، اصفهان: نشر شیخ بهایی، ویرایش سوم. ۴
- امیدعلی، مهدی (۱۳۸۵)، “خم های تک جمله ای تعریف شده توسط دنباله های تقریباً حسابی،” پایان نامه دکترا، دانشکده ریاضی، دانشگاه امیرکبیر. ۴
- امین طوسی، محمود، مزینی، ناصر، و فتحی، محمود (۱۳۸۷)، “افزایش وضوح ناحیه ای،” در چهاردهمین کنفرانس ملی سالانه انجمن کامپیوتر ایران، دانشگاه امیرکبیر، تهران، ایران، صفحات ۱۰۱-۱۰۸. ۴
- خلیقی، وفا (۱۳۸۷)، “زی پرشین (XqPersian): بسته فارسی برای حروف چینی در $\text{\LaTeX} 2\epsilon$ ”، <http://ctan.org/pkg/xepersian>. ۴
- پورموسی، امیرمسعود (۱۳۸۸)، “بررسی رویدادهای ریزهمگرایی گرانشی تکراری در راستای مرکز کهکشان و ابرهای ماژلانی،” پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده فیزیک، دانشگاه صنعتی شریف. ۴
- واحدی، مصطفی (۱۳۸۷)، “درختان پوشای کمینه دورنگی مسطح،” مجله فارسی نمونه، ۱، ۲۲-۳۰. ۴
- Amintoosi, M. and Fathy, M. (2009), “Video Resolution Enhancement in the Presence of Moving Objects,” in *International Conference on Image Processing, Computer Vision, and Pattern Recognition*, Las Vegas, USA. 3
- Amintoosi, M., Fathy, M., and Mozayani, N. (2009a), “Precise Image Registration with Structural Similarity Error Measurement Applied to Super-Resolution,” *EURASIP Journal on Advances in Signal Processing*, 2009, 7 pages, Article ID 305479. 3, 4
- (2009b), “Regional Varying Image Super-Resolution,” in *IEEE International Joint Conference on Computational Sciences and Optimization*, Sanya, China, vol. 1, pp. 913–917. 4
- Baker, S. and Kanade, T. (2002), “Limits on Super-Resolution and How to Break Them,” *IEEE Trans. Pattern Anal. Mach. Intell.*, 24, 1167–1183. 5
- Borman, S. (2004), “Topics in Multiframe Superresolution Restoration,” Ph.D. thesis, University of Notre Dame, Notre Dame, IN. 3
- Gonzalez, R. C. and Woods, R. E. (2006), *Digital Image Processing*, Upper Saddle River, NJ, USA: Prentice-Hall, Inc., 3rd ed. . 4
- Khalighi, V. (2007), “Category Theory,” Master’s thesis, Sydney Univ. 4